

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора **Ребрової Олени Євгенівни**
на кваліфікаційну наукову працю **Сюй Сінчжоу**
**«Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів
музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»**, представлену на
здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дослідження Сюй Сінчжоу зумовлена тим, що феноменологія художньо-естетичного досвіду характеризує його як такий, що зумовлений соціокультурними та історико-культурними чинниками, серед яких сьогодні відзначається цифровізація, інформатизації, нова віртуальна естетика тощо. Зміни в художньо-естетичному прошарку суспільства невідмінно впливає на художньо-естетичний досвід особистості.

У зазначеному контексті автор пояснює сутність художньо-естетичного досвіду у науковому дискурсі і вказує, що він являє собою «...спрямований на мистецькі об'єкти конгломерат ментальних уявлень про естетичну цінність таких об'єктів та орієнтири її визначення відповідно до сформованих особистісних цінностей, уподобань та ставлень, а також, компетентностей осягнення художньо-естетичних властивостей мистецьких явищ, які синергійно регулюють процеси формування художнього світогляду та його об'єктивації в умовах практики безпосереднього або опосередкованого спілкування з творами мистецтва» (стор. 2).

Актуальність дисертаційного дослідження Сюй Сінчжоу також доведена наявною низкою суперечностей, а саме: між актуальністю формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та відсутністю визначених особливостей зазначеного досвіду у відповідності умовами сучасного мистецько-освітнього процесу; між необхідністю накопичення майбутніми учителями музичного мистецтва художньо-естетичного досвіду як важливої умови їх професійної підготовленості та відсутністю визначених критеріїв і показників її оцінювання; між важливістю проблеми формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва як інструменту комплексного художньо-виховного впливу на сучасних школярів і недостатністю методичного забезпечення цього процесу із застосуванням педагогічного потенціалу вокального мистецтва.

Тема дисертаційного дослідження Сюй Сінчжоу входить до наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Її затверджено вченою радою Університету Ушинського, Протокол від 26 грудня 2019 р. № 5.

Серед значущих положень дисертації Сюй Сінчжоу можна визначити наступне: цілісність дослідження художньо-естетичного досвіду як сформованої фахової якості майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки в умовах нового соціокультурного середовища; конкретизацію зазначеного феномена як ментального конструкту, що охоплює

інтенцію оцінювання виразних рис музичних творів, спрямовану на досягнення їх художньо-образного змісту та його інтерпретацію у педагогічно-творчій діяльності на ґрунті сформованого конгломерату цінностей, емоційних ставлень, особистих уподобань, фахових знань, умінь та здатності сприйняття і творчого аналізу мистецьких явищ.

Заслуговує на увагу стратегія побудови структури досліджуваної фахової якості через її функціональність, що дозволило досліднику розробити компонентно-функціональну структуру художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, яка складається з ціннісно-мотиваційного, художньо-когнітивного, творчо-праксеологічного компонентів. Відповідно до кожного компоненту дослідник добирає критерії і показники оцінювання рівня його сформованості, а саме: диспозиційно-рефлексійний, мистецько-гносеологічний, та творчодіяльнісний.

До безперечної наукової новизни можна віднести методичний контент дисертації – цілісна інноваційна методика, домінантою якої є розроблені та експериментально перевірені педагогічні умови: формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, в основі якої покладено педагогічні умови: акцентуація художньо-естетичної домінанти вокального твору (наскрізна); стимулювання зацікавленого ставлення до художньо-естетичного сегменту вокальної підготовки (зокрема самооцінювання, самовдосконалення тощо); спонукання до набуття знаннієвої основи оцінювання емоційно-сміслового контенту твору; стимулювання до реалізації художньо-естетичного потенціалу вокального твору в інтерпретаційно-виконавському та педагогічно-комунікативному процесі.

Наукова значущість також підкреслюється низкою розроблених методів, що забезпечували ефективність констатувального та формувального експериментів. На констатувальному етапі доведено ефективність оцінювання сформованості визначених компонентів художньо-естетичного досвіду методами комплексної діагностики, зокрема, в контексті особистісної ідентичності та фахової мотивації (Fingerhut, Gomez-Lavin, Winklmayr & Prinz); емпіричного вимірювання впливу когнітивного фрейму об'єкту на художньо-естетичне переживання (E. Wassiliwizky & W. Menninghaus); педагогічного спостереження та експертного оцінювання засобами математичної статистики та ін. На формувальному етапі методичним супроводом реалізації розроблених педагогічних умов були методи побудови моделі соціально-педагогічної мотивації до визначення художньо-естетичного потенціалу вокальних творів; проектування стратегії педагогічного самовдосконалення у музично-інтерпретаційній діяльності; тренінгу з розпізнавання естетичних кодів музичної мови; праксіального естетико-художнього інтерпретаційного аналізу вокального твору; створення вербального супроводу виконавської інтерпретації на основі наявного художньо-естетичного досвіду. Перевірка ефективності зазначених методів, запроваджувалися у межах розроблених педагогічних умов здійснювалася за допомогою формули кутового

перетворення Фішера.

На підставі аналізу тексту дисертації Сюй Сінчжоу «Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки», отриманих у ході дослідження результатів і сформульованих висновків можемо констатувати обґрунтованість дисертаційних наукових положень, що зумовлено застосуванням методологічних підходів: структурно-функціональний, когнітивний, культурологічний, аксіологічний, мотиваційний, праксеологічний та розроблених на їх основі педагогічно-методичних принципів: спрямованості інтелектуальної сфери особистості на художньо-естетичну проблематику; врахування особистісно-ціннісних уподобань та потреб здобувачів у вокальній підготовці; врахування полікультурного художньо-естетичного потенціалу вокального мистецтва; орієнтації на художньо-ціннісну домінанту вокального твору в процесі його опанування; естетичного самооцінювання та естетичної рефлексії у художньо-комунікативному процесі; методичного підпорядкування технічного виконавства художньо-естетичній ідеї твору.

Не викликає сумніву також практична значущість дослідження, зокрема, розроблені показники і методи оцінювання художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, які дали змогу визначити кількісні та якісні параметри рівнів сформованості досліджуваного феномену (низький – індіферентно-анестетичний; середній – стохастично-афективний; достатній – активно-аналітичний; високий – інтенційно-поезисний. Практичне значення мають також організаційні форми застосування творчо-розвивального й музично-педагогічного потенціалу вокальної музики, що автором застосовано в університетах України і Китаю. Зокрема, й такі форми, що можуть бути реалізовані у дистанційному форматі задля розвитку різних видів музичного слуху та розвитку вокального слуху на основі поєднання тембрального, динамічного, метро-ритмічного музичного слуху; створення та розвиток співочого голосу; інтеркультурного музичного виховання; жанрово-стильового аналізу тощо.

Оцінюючи в цілому структуру і зміст дисертації, вкажемо, що науковий апарат сформульований кваліфіковано. Поставлені на розв'язання завдання реалізуються поетапно та охоплюють зміст трьох розділів дисертації. Теоретичні основи дослідження, розкриття сутності художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, розробка структури цієї якості знаходить відображення у першому розділі; методологія дослідження і методика формування зазначеного феномену представлено у другому розділі. Зміст дисертації у третьому розділі висвітлюють хід і результати поетапної перевірки експериментальної методики.

Про достатню повноту викладу основних результатів дослідження Сюй Сінчжоу свідчить висвітлені основні положення кваліфікаційної наукової праці в 14 публікаціях, з яких 3 у фахових виданнях України (1 у співавторстві), 4 – в наукових виданнях зарубіжних країн, 7 праць апробаційного характеру.

На підставі зазначеного можемо стверджувати, що дисертація повністю

відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації:

1. У дисертації відсутня згадка про естетичні категорії китайської філософії. Цікаво було б дізнатися думку автора щодо їх застосування.

2. У дисертації згадуються естетичні категорії, зауважується на окремих дослідженнях щодо них. Разом з тим, немає чіткого їх застосування як ресурсу методики формування художньо-естетичного досвіду. Варто на них звертати увагу системно, особливо на практичних заняттях, щоб теоретичний матеріал щодо категорій естетики не був відірваний від практики.

Зазначені зауваження носять рекомендаційний характер і не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Сюй Сінчжоу «Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є актуальним, оригінальним і завершеним дослідженням, в якому розв'язано усі поставлені завдання та досягнуто мету, що повною мірою доводить наукову новизну, теоретичну і практичну значущість положень та обґрунтованих результатів дисертаційного дослідження.

Сюй Сінчжоу продемонстрував володіння методологією наукової діяльності та спроможність продукувати результати дослідження в освітній процес закладів вищої освіти України і Китаю.

Рецензована кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п.п.6,7,8,11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Сюй Сінчжоу, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри музичного
мистецтва і хореографі

ДЗ «Південноукраїнський національний
Педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

О.Є. Реброва

